

злочинністю давно встановлений. Пияцтво може слугувати причиною вчинення злочинів загальнокримінальної спрямованості (вбивств, тілесних ушкоджень, хуліганства, зґвалтувань, крадіжок, незаконних заволодінь транспортними засобами, поєднаних з насильством) .

Характеризуючи загальні обставини вчинення незаконних заволодінь транспортними засобами, поєднаних з насильством, відзначимо, що за часом доби вони найчастіше мають місце у вечірні та нічні години (до 70,12 %), тобто з 22 до 6 годин. Для незаконних заволодінь транспортними засобами, поєднаних з насильством, характерним є сезонний час їх вчинення. Дослідження показало, що у 12,99 % випадків незаконні заволодіння транспортними засобами, поєднані з насильством, вчинюються навесні, у 50,65 % випадків – влітку, у 24,02 % випадків – восени, у 12,33 % випадків – взимку. Місцем вчинення досліджуваних злочинів переважно є вулиця, двір, автостоянка, яка не охороняється, житлові масиви (80-90 %). Нерідко злочинці вчинюють посягання на транспортні засоби, що стоять окремо, на темних малолюдних вулицях чи в дворах, чекаючи на власника чи водія.

На нашу думку, розглянута оперативно-розшукова характеристика незаконних заволодінь транспортними засобами, поєднаних з насильством, надасть можливість розробити якісні методики щодо попередження та розкриття вказаних злочинів.

Література

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хаврюнюка. – К., 2002.
2. Пчолкін В. Д. Поняття характеристики злочинів у теорії оперативно-розшукової діяльності // Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС ім. 10-річчя незалежності України. – Спец. вип. № 2: У 2-х ч. – Ч. 1 – С. 67-76.
3. Експрес-інформація про стан злочинності на території України за 12 місяців 2002 р., 2003 р., 2004 р., 2005 р., 2006 р., 2007 р., 2008 р., 2009р., 2010р., 2011р., 2012р. // Інформаційний бюлетень ДІТ МВС – К., 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012.

ЗГОДА ОСОБИ НА ЙМОВІРНЕ ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ ЇЇ ЖИТТЮ ЧИ ЗДОРОВ'Ю ПІД ЧАС ПОВІТРЯНО- ЕКСТРЕМАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОЦІНКИ

Проблема кримінально-правового реагування на заподіяння шкоди інтересам потерпілого, що охороняються законом, за його згодою, є однією з найактуальніших як у межах інституту обставин, що виключають злочинність діяння, так і в механізмі кримінально-правового регулювання в цілому.

Підвищений інтерес науки кримінального права до цієї проблеми зумовлений тенденцією розширення приватних засад у кримінальному праві, відповідно до якої для вирішення питання про притягнення до кримінальної відповідальності враховується думка потерпілої сторони або іншої особи, якій заподіюється шкода в результаті того чи іншого діяння; усвідомленням багатьма вченими і практичними працівниками того факту, що збільшення кількості обставин, які виключають злочинність діяння, значно підвищує якість кримінального законодавства; фактичним існуванням згоди потерпілого як обставини, що виключає злочинність діяння, на практиці за відсутності її законодавчого закріплення в кримінальному законі.

Необхідно зазначити, що фундаторами дослідження цього питання у вітчизняній кримінально-правовій науці в дореволюційний період були такі відомі вчені, як: Л. С. Білогриць-Котляревський, С. В. Познишев, М. Д. Сергієвський, В. Д. Спасович, М. С. Таганцев та ін. У радянській та сучасній науці його вивчали А. М. Красиков, О. В. Сумачов, Ю. В. Баулін, М. А. Карабут, О. К. Газданова та ін. Вчені досліджували проблему згоди потерпілого на заподіяння йому шкоди в аспекті спричинення смерті потерпілому на його прохання (еутаназія) [1]; як засіб ре-

алізації приватного інтересу в кримінальному праві [2], а також як форму поведінки особи в межах загального вчення про потерпілого [3].

Не викликає сумніву той факт, що пропозиції та рекомендації, сформульовані в працях названих вище вчених, були істотним внеском у дослідження проблеми згоди потерпілого. Водночас загальний стан розробки цієї теми доводить, що матеріал є предметно розрізненим і фрагментарним, щодо більшості теоретичних аспектів немає єдності думок науковців. До того ж у нашій державі відсутнє будь-яке законодавче вирішення зазначеної проблеми. Таким чином, актуальність обраної теми дослідження зумовлена її високою практичною значущістю і при цьому недостатнім опрацюванням теоретичних аспектів проблеми, відсутністю її законодавчого вирішення й необхідністю усунення вказаних недоліків.

Проте не менш актуальним, поряд із загальною проблемою згоди потерпілого, у науці кримінального права є питання про згоду особи на заподіяння їй шкоди під час використання джерел повітряно-екстремальної діяльності. Тут виникає вельми суперечливе, на наш погляд, запитання. Отримуючи ту чи іншу послугу, що належить до джерел повітряно-екстремальної діяльності, особа, яка погоджується на надання їй такої послуги, не бажає заподіяння їй шкоди, оскільки така шкода має ймовірний характер (тобто може настати, а може і не настати), тобто вона погоджується тільки на екстремальний вид діяльності, але не бажає настання негативних щодо її життя та здоров'я наслідків. І тільки тоді, коли за відповідних несприятливих обставин, така шкода настає, виникає складне питання щодо кримінально-правової кваліфікації. Адже в такому випадку потерпілий зазвичай не погоджується із тими несприятливими наслідками, що несуть спричинення йому шкоди. Як же бути в такому випадку, коли потерпілий в результаті такої діяльності отримав тяжкі тілесні ушкодження, чи в гіршому випадку, коли така діяльність призвели до настання смерті?

Прикладом може слугувати трагічний випадок, що стався 1 липня 2013 року, коли поїздка на Азовське море стала останньою для 25-річної мешканки Кіровограда. Дівчина вирушила на відпочинок у популярний курорт Генічеськ в компанії з чоловіка і матері. Вона здійснила політ на парашуті, який пересувається

за допомогою катера. Раптовий шторм став причиною виникнення великих хвиль, в таких випадках існує ймовірність перекидання плавальних засобів. Щоб запобігти цьому, працівник атракціону відчепив буксирувальний трос, можливо, зробив це всупереч правилам. Як наслідок, дівчину на парашуті віднесло у відкрите море. На пошуки людини пішло чимало часу, родичам довелося проїхати на катері кілька десятків кілометрів. Пошуки виявилися вдалими, потерпіла була знайдена на території Якимівського району (Запорізька область), що неподалік від Кирилівки. На превеликий жаль, дівчина померла. Швидше за все, смерть настала внаслідок травм, отриманих в результаті удару об воду. Як з'ясувалося трохи пізніше, на плавальному засобі були розстебнуті два карабіни кріплення парашута [4]. У дівчини було мало шансів вижити, оскільки вона летіла вниз головою, та й до того ж під час переміщення в повітрі двічі вдарилася верхньою частиною тіла об поверхню моря. Попередньо лікарі сказали, що найімовірніше смерть настала через перелом шийних хребців. Керівництво підприємства, яке обслуговувало загиблу дівчину, незабаром буде відповідати перед судом. Розпочате кримінальне провадження за фактом порушення чинних на транспорті правил. Саме тут і виникає питання кримінально-правової кваліфікації дій працівника атракціону. Як же кваліфікувати його дії в такому випадку, оскільки шкода отримана потерпілою настала внаслідок її власної згоди, яку вона автоматично дала коли погодилася на використання джерел повітряно-екстремальної діяльності.

Проте тут напрошується інший аргумент, а саме те, що шкода, яка стосується джерел екстремально-повітряної діяльності має ймовірний характер, саме тому "потерпілим" особу йменувати передчасно, оскільки вона дає згоду не на шкоду, а на небезпечну діяльність, яка може призвести до шкоди, або не призвести. В цьому і полягає відмінність та проблематика таких ситуацій щодо кримінально-правової кваліфікації, адже вони носять нетиповий характер порівняно з просто згодою потерпілого на заподіяння йому шкоди, що і відрізняє їх.

Отже, проблеми кримінально-правової оцінки згоди особи на ймовірне заподіяння шкоди її життю чи здоров'ю під час повітряно-екстремальної діяльності є актуальною для дослідження в сучасній юриспруденції, оскільки носить нетиповий характер та за

юридичною природою дещо відрізняється від типової згоди потерпілого на заподіяння йому шкоди. Все вищевикладене зумовлює потребу подальших наукових досліджень висвітленої проблеми.

Література

1. Капинус О. С. Эвтаназия как социально-правовое явление : [монографія] / О. С. Капинус. – М. : Буквоед, 2006. – 399 с.
2. Мотин О. А. Частный интерес в системе объектов уголовно-правовой охраны : [монографія] / О.А. Мотин ; ред. С.А. Пикуров. – Самара : СГА, 2006. – 180 с.
3. Анощенкова С. В. Уголовно-правовое учение о потерпевшем / С. В. Анощенкова. – М. : Волтерс Клувер, 2006. – 248 с.
4. Кіровоград [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kirovograd.comments.ua/news/2013/07/01/093807.htm>

УДК 340.12: 343.24 (043.2)

Салівон В. П.,
студентка,

Національний університет

"Юридична академія України імені Ярослава Мудрого", м. Харків,
Науковий керівник: Гринчак С.В., к.ю.н., доцент

ІНСТИТУТ ПОКАРАННЯ У ДОБУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ВПЛИВ НА НЬОГО ХРИСТІАНСТВА

Християнство має статус однієї з небагатьох наймасовіших релігій світу вже третє тисячоліття. Але з тотальним його впливом на суспільство в епоху середньовіччя не може зрівнятися жоден з періодів історії людства. Саме в цю добу християнська ідеологія проникла в усі сфери суспільного життя та в усі рівні людської свідомості [4, с. 229].

У християнські релігії поряд з проголошеними нею цінностями – Богом, любов'ю, всепрощенням, милосердям цінують і саму людину. Середньовічній свідомості притаманний антропоцентризм, проте, одночасно проблема людини не мислима без проблематики "гріхопадіння" та "спасіння" людини [1, с. 591]. Християн-

ство як одна з форм релігійного гуманізму вивисує людину над усіма творіннями Бога.

Поняття "гріх" і "злочин" не могло не відобразитися на кримінальній юстиції середньовіччя, котра потрапила під сильний релігійно – ідеологічний вплив, а тому метою покарання стало спокутування гріха. Останнє супроводжувалося витонченими жорстокими тортурами і досить часто закінчувалося стратою. Найтяжчими злочинами вважалися ті, які зазіхали на "священні" істини християнства – Десять заповідей Божих: " Не поклоняйся ідолам!", " Намарно не зивай ім'я Господнє!", " Святкуй день святий!", " Шануй батьків!", " Не вбивай!", " Не кради!", "Не чини перелюбу!", " Не свідчи брехливого!", " Не пожадай жінки ближнього твого!", "Не пожадай жодного добра, що є власністю ближнього твого!". Саме за порушення цих християнських правил поведінки здебільшого й призначали найсуворішу міру покарання – смертну кару. Смертна кара, у тому числі аутодафе ("акт віри", котрий полягає у проголошенні і виконання смертного вироку, трактували як такий, що очищує злочинця від вчиненого злочину і тим рятує душу) у межах інквізиційного судочинства світоглядно обґрунтовувалося як прояв милосердя до засудженого. Під смертну кару підводили обґрунтування, котре тлумачить останню не як вбивство, а як засіб повернення душі до життя.

Такий підхід до трактування злочину та покарання сприяє появі в інституті покарання кваліфікуючих видів страт і каліцтва й хибного примітивного трактування принципу пів розмірності між злочином і покаранням: у живіт особи, яка виготовляла фальшиві монети, заливали розпечену аналогічну сировину для монети; особі, яка злословила відрізали язик; злодієві – відсікали руку тощо.

Із зосередженням у руках церкви кримінального судочинства пов'язують започаткування ще одного засобу боротьби зі злочинністю – інтердикт. Дане покарання виносили церковній общині (заборона богослужіння або позбавлення священика права здійснення таїнств або похоронів у покараному приході) або ж спрямовувалось супроти окремої людини, внаслідок чого остання втрачала значну частину своїх юридичних прав.

Найсуворішим покаранням вважали відлучення від церкви, оскільки воно було своєрідним релігійним вигнанням, тобто потраплянням за межі релігійної общини [2, с.187-188]. Стати відлу-